

19.07.2021

Miljøministeriet
Naturstyrelsen Storstrøm
Vordingborg kommune
Naturstyrelsen
Miljøcenter Storstrøm
Cc: Fredningsnævnet Sydsjælland
Cc: Kystdirektoratet
Cc: Professor Peter Pagh
Cc: Professor Ellen Margrethe Basse

MØN NATURFORENING
NØRREBYVEJ 37, 4791 BORRE
KONTAKT@MOENNATUR.DK
WWW.MOENNATUR.DK
WWW.FACEBOOK.COM/MOENNATUR
MERKUR BANK: 8401 1168618
CVR: 31708419

Møn Naturforening (herefter MØN) skriver til jer, fordi vi ser ind i en fortsat rekreativ udvidelse af friluftaktiviteter i sårbar natur på og omkring Møn. Herunder Natura 2000 områderne.

Vordingborg Kommune satser ambitiøst på mere naturturisme på Møn, bl.a. gennem den såkaldte "Udviklingsplan for 17 sjællandske kommuner", ifølge hvilken Møn skal være turistmæssig "vækstdynamo" og "kraftcenter" med naturen som trækplaster.

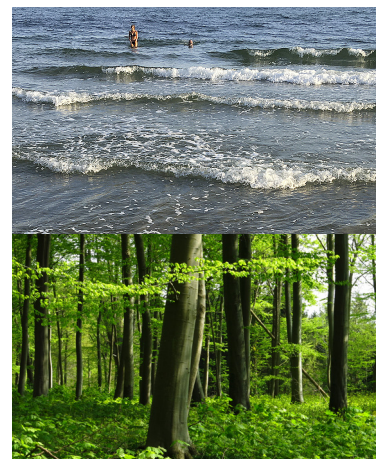
https://moennatur.dk/wp-content/uploads/2021/02/Udviklingsplan-for-Sjaelland-og-oeeerne_web.pdf

Det bliver fremhævet, at dette ikke må ske på naturens bekostning, uden dog at kommunen kommer med nogle bud på hvordan dette skal sikres. I realiteten ser vi desværre, at naturen forringes med det voksende turisttryk, og det er en tendens vi kun kan se fortsætter med kommunens aktuelle strategi for bæredygtig turisme.

Med kommunens satsning på to store feriecentre på Møn med op til 500 ferieenheder i hver og kommende fast forbindelse til Femern, bliver Møn med ét tilgængeligt for millioner af nordtyskere indenfor et par timers kørsel.

På den baggrund appellerer vi til, at de Natura 2000 planer, som netop nu er under udarbejdelse og i høring, forholder sig til den realitet, at outdoor anvendelser med heraf følgende forstyrrelser i naturen i disse år eskaleres. I basisanalyserne fra d. 11.06.2021 står "uforstyrrethed" som forklaring på - og forudsætning for - mange fuglearters trivsel. Vi henstiller til, at Miljøstyrelsens Natura 2000 planer, Vordingborg Kommunes handleplaner og Naturstyrelsens driftsplaner sikrer den fortsatte uforstyrrethed, og i visse tilfælde tilbageruller forstyrrende aktiviteter. Vi peger med andre ord på nødvendigheden af at samtænke naturforvaltning og turisme.

Vores henvendelse til jer omhandler specifikt Møn, men problematikken gælder også Præstø Fjord og Avnø Fjord, og for så vidt mange andre vigtige naturlokaliteter i hele landet.

Natura 2000 planerne

Vi er overordnet rigtig godt tilfreds med Naturstyrelsens pleje og drift af arealerne på Møn, men finder, at det er på høje tid at få kanaliseret forstyrrende friluftaktiviteter væk fra sårbare områder og arter. Det finder vi ikke alene er i Naturstyrelsens og Miljøministeriets interesse, men også forbundet med de naturforpligtelser, som Danmark er bundet op på af EU-direktiverne.

Herunder vores iagttagelser og synspunkter områdevis.

Under hvert punkt har vi en række spørgsmål, som igen sammenfattes sidst i dette skriv. Vi ønsker uddybende svar på de stillede spørgsmål.

Klinteskoven

Vi har i tidligere dokument sag nr. 2019 - 11532 tilsendt Miljøstyrelsen, påpeget problemer med dronelflyvning ved Møns Klint, og også peget på den fokus vores kystområder har mht. markedsføring af unik natur til buldrende outdoor aktiviteter. Dronelflyvning er nu nævnt som trussel i basisanalysen, tak for det. Implementering i Trafikministeriets bekendtgørelse om dronelflyvning BEK nr. 2253 af 29.12.2020 mangler imidlertid: <https://www.droneluftrum.dk/app/map> - og først da er problemet løst.

Der er allerede flere aktiviteter, som vi finder i modstrid med forpligtelser om at sikre udpegningsgrundlag for flere arter, primært fugle.

Naturstyrelsen Storstrøm har valgt at sprede aktiviteterne. Sikkert for at de forskellige brugergrupper ikke kommer i konflikt med hverandre, hvilket er positivt ud fra brugerhensyn. Det medfører imidlertid forstyrrelse af faunaen døgnet rundt i hele det udpegede statsejede område.

Vi er uforstående overfor, at man ikke friholder NST arealerne i Klinteskoven for MTB, lejrpladser mv, især da man har en privat campingplads Møn Klint Resort, i direkte tilknytning til NST-arealerne. Her er rigelig plads til overnatning, toiletforhold, tilsyn, oprydning mv. Også i weekender og udenfor almindelig arbejdstid.

Anlæggelse af MTB-bane i Klinteskoven, samt et antal primitive overnatningspladser anvendt til div. frilftsformål, herunder base camp for polterabend, teambuilding mv, midt i noget af vores fineste beskyttede natur, er ikke i overensstemmelse med de beskyttelseshensyn som skal varetages efter EU-naturdirektiverne.

Vi har efter løvfald 2020 gået hele MTB-banen igennem i Klinteskoven for at registrere hvor og om der er rovfuglereder indenfor en radius af ca. 400 m fra sporet.

Det er der som forventeligt ikke, på trods af, at der er egnede rede-træer, topografi og mulig dybde i skoven til adskillige par rovfugle, herunder hvepsevåge (udpegningsgrundlag). Arter som rød glente og havørn vil anvende det statsejede området som ynglested, hvis der kommer mere fred og ro. Vi kender argumentet om, at banen netop er der for at styre trafikken af MTB, men reelt køres der over hele det statsejede areal, også af folk der har deres daglige gang i området. Selve sporet fylder i omegnen af $\frac{1}{3}$ af hele det statsejede areal. DOFs optælling af rovfuglereder i Store Dyrehave 5 år efter indførsel af MTB-spor viser en kraftig reduktion fra 28 til bare 5 beboede reder. Herunder hvepsevåge, som helt forsvandt, efter at have ynglet med 3 reder inden indførsel af MTB-rute, sundhedsspor og hjerteststi. (BirdLife/DOF's naturpolitiske udvalg, april 2019.)

MTB bør efter vores opfattelse slet ikke have adgang til det unikke område. Det gælder også evt. kommende eller nuværende ønsker om at benytte eldrevne cross-knallerter eller MTB mv.

Ifølge EU retspraksis skal en nuværende lovlig anvendelse af et område bringes til ophør, hvis en habitatsvurdering viser, at en fortsat lovlig anvendelse har skadelig virkning. (P. Pagh Lycium-notat s.12) Jævnfør endvidere afgørelser Hammer Bakker og NST Lille Schweitz.

Vi har gentagne gange konfronteret NST med problematikken.

NST har svaret os, at hvepsevågen yngler i den private del af Klinteskoven, og at privat skov sikrer uforstyrrethed.

MøN finder ikke at det argument er holdbart. Staten har ansvar og pligt til at gå forrest i beskyttelse af udpegningsgrundlag, ikke mindst på egne arealer.

Den private del af Klinteskoven er også under pres fra øget offentlig færdsel. Både den legale, men også den ulovlige som foregår udenfor veje og stier, efterhånden på alle tidspunkter af døgnet.

Vores løsningsforslag er, at der må findes eller etableres robuste arealer uden særlige beskyttelseshensyn, f.eks. nye skove hvor MTB kan boltre sig frit, og hvor de har førsteret sammen med andre forstyrrende aktiviteter.

Der er plads til mange stille friluftformer og besøgende på Møns Klint, hvis blot der er vilje til at kanalisere og styre disse. Det kan gøres ved nudging og ved at arbejde bevidst med tilgængelighed. Vi ser imidlertid at det går den anden vej, med nye midlertidige og permanente P-pladser, nye overnatningspladser og andre nye tiltag, der spredes ud over hele arealet. Alt sammen øger presset på faunaen. Ud over de arter som er på udpegningsgrundlag skal der naturligvis også tages hensyn til helt almindelige arter som råvildt mf. Her foreligger også forskningsresultater fra DCE, Kalø omkring råvildt og menneskelig forstyrrelse. DCE faglig rapport:

https://www.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrapporter/rapporter/FR237.pdf

Vi ved, at en øget beskyttelse vil gå ud over de politiske målsætninger om øget tilgængelighed, flere friluftsanlæg osv. De politiske ønsker kan efter vores opfattelse opfyldes ved at placere disse i robust natur uden de store beskyttelseshensyn, f.eks eksisterende eller kommende skovrejsningsområder tæt på by og skole (Stege). Evt. nye skovrejsningsområder bynært er meget velkomment og samtidig en stor klima- og biodiversitets gevinst.

Shelterpladser midt i de beskyttede områder som Skriversøen og Lille Ørnebjerg mener vi er fejlplaceret. Shelterpladser kan fint lægges i de nye skove under forudsætning af, at de ikke konkurrerer med private pladser i nabolaget, og at der opretholdes tilsyn og vedligehold. Et generelt problem er, at der bevilges midler til anlæg, men ikke nok til tilsyn og drift.

Med NST-Storstrøm udbydelse af den gamle skovfogedbolig ved Liselund til forpagtning, har vi fået endnu et turisme spot. Umiddelbart virker formålet som beskrevet fredssommeligt, men der må være opmærksomhed på, at det ikke bliver endnu en base for forstyrrende aktiviteter.

Desværre gør den øgede brug og bevidste satsning på outdoor aktiviteter og øget turisme, at det tidspunkt nærmer sig, hvor det kan blive nødvendigt helt at afspærre dele af Natura 2000 områder på Møn, som det er sket i mange andre EU-lande. Rügen lige syd for Danmark er et godt eksempel. Det er en vej MøN nødig vil, idet det vil sætte begrænsninger, også for lokalbefolkning, mindske bosætning osv.

I det fremtidsscenarie vi ser med Vordingborg Kommunes nyligt vedtagne turismestrategi (ikke miljøvurderet) og fast forbindelse til Femern, vil en tysk befolkningsgruppe med +10 millioner indbyggere være indenfor en køretid på 2 timer fra Møn. Det kræver rettidig omhu at få tilpasset beskyttelseshensyn inden dette scenarie for alvor sætter ind. Vi har allerede fået en forsmag på det i 2020 med COVID 19, som har øget presset af menneskelig aktivitet voldsomt.

Havet ud for Møns Klint

MøN er uforstående overfor, at man ikke har udpeget havet ud for Møns Klint som en del af de nye EU-fuglebekyttelsesområder. Vandre-falk benytter luftrummet, og st. skallesluger i hule træer på klinten og selve havet ud for Klinten som yngle- og opvækstområde.

En udpegning vil dæmme op for de værste fremtidige forstyrrelser som vandscootersejlad, koncertaktiviteter, knudepunkt for øvrige forstyrrende vandsportsaktiviteter mv.

Den eneste årsag vi kan finde er, at man accepterer og støtter op om øget outdoor aktivitet for området. Der er stigende benyttelse af

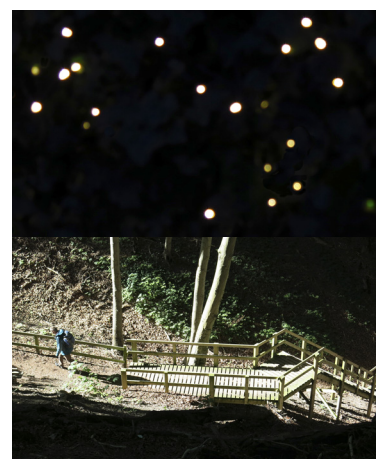
Klinten som kulisse for div. videooptagelser med og uden drone-flyvning, minikoncerter fra vandsiden helt inde under klinten, teltning og bål på stranden døgnet rundt, uautoriseret rappelling på klinten, mobile anløbsbroer, ønske om anlæggelse af pontonbro nedenfor Store Klint/Geocentret, så man kan transportere turister i RIB både frem og tilbage mellem Geocenter og Klintholm Havn, eller til/fra krydstogtskibe ud for Møn. Vi opfordrer Naturstyrelsen og Miljøministeriet, som begge burde være garant for varetagelse og beskyttelse af vores natur, at stoppe og tilbagerulle den her type outdoor aktiviteter.

Gennem en årrække har vi set, at hvert år skal der findes på noget nyt, som er vildere end det man har set før. Således er der i år startet helikopterfirma op med rundflyvninger med turister over Møn og Sydsjælland, hvor Møns Klint bliver det store trækplaster.

Vi skal igen gøre opmærksom på, at Geocentret i sin tid blev friholdt for VVM (Naturklagenævnet 20. maj 2005). Nævnet lagde vægt på, *"at aktiviteterne udelukkende foregår indendørs i de til formålet opførte bygninger og i øvrigt ikke har nogle af de karakteristika, der som ovenfor anført kendetegner en forlystelsespark. GeoCentret er således i langt højere grad at sammenligne med et traditionelt museum"*. Tiden har vist noget andet med udvidelser af store grimme P-arealer, MTB, X-stremløb, klatrebaner, events osv., som i øvrigt intet har med formidling af geologi eller natur at gøre.

Vi er af Naturstyrelsen Storstrøm oplyst, at der i aktstykket i forbindelse med etablering af GeoCentret blev lagt vægt på, at GeoCentret er en tjeneste, der skal håndtere turiststrømmene i det følsomme naturområde. Samt at der i arkitektkonkurrencen for centret blev forudsat, at det nye center skulle virke som base for at de besøgende kunne komme ud i hovedattraktionen, som er naturen. Vi finder det underligt, og egentlig skærpende, at disse informationer åbenbart ikke er tilgået Naturklagenævnet, som i deres afgørelse om friholdelse for VVM lagde til grund det nærmest diametralt modsatte, nemlig at *"at aktiviteterne udelukkende foregår indendørs i de til formålet opførte bygninger."*

Omkring dronelflyvning er der opsat skilte, som forbyder opsætning fra Møns Klint i sommerhalvåret. Men det er fuldt lovligt at opsætte droner fra havstokken og overflyve Møns Klint derfra, hvilket bliver udnyttet. Møns Klint er det eneste Natura 2000 område i landet, vi har kendskab til, hvor der ikke er regler for overflyvning i forbindelse med Natura 2000. Dermed er der frit slag for dronelflyvning. Området skal optages i trafikministeriets bekendtgørelse og dermed NAVIAIR (Droneluftrum.dk) som er alle dronepiloters redskab til at se forbuds-zoner for flyvning.

Busene Have og Mandemarke Have

De to små naturperler på sydkysten af Møn, Busene Have og Mandemarke Have, er begge udpeget som EU-fuglebekyttelsesområder og habitatområder.

Begge arealer er efterhånden kun en skygge af sig selv. De to små frimærker, som tidligere var rene naturperler, er omdannet til fri camping, godt hjulpet på vej af let tilgængelighed med bil, shelterplads, manglende opsyn uden for almindelig arbejdstid osv. Det breder sig langt ud over Naturstyrelsens område til private arealer langs kysten. Tidligere var de to arealer og kyststrækningen mellem dem et af de vigtigste steder for bl.a. hugorm, markfirben (bilag 4), som overvin-trede og havde brug for de soleksponerede pletter i krattet til solbadning i foråret. Disse er nu omdannet til bålsteder og ulovlige teltpladser. Der telttes og camperes ligeledes livligt på gravhøje og den gamle skanse i området.

Hvordan vil NST afhjælpe og imødekomme ovenstående?

Vildtreservaterne omkring Møn. Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund

Naturstyrelsen står for drift og tilsyn af to vigtige Jagt- og Forstyrrelsesfrie Kærneområder: Ulfshale-Nyord Vildtreservat og Fanefjord Vildtreservat. Begge har international betydning som yngle-, raste-, fældnings- og træk-lokalitet for adskillige vandfuglearter. Disse er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000.

Begge reservater indeholder restriktioner for jagtudøvelse samt forbud mod surfing og kitesurfing, men ingen af dem tager højde for den massive vækst i havkajakker og stand-up paddling, herunder udlejningsvirksomhed med base på Nyord. Disse to aktiviteter er skadelige for især de mange svaner og gæs, som fælder svingfjer i sommermånederne i disse områder.

Der foreligger en undersøgelse om forstyrrelseseffekt forårsaget af kajakker fra Roskilde Fjord. Her er der en tydelig påvirkning trods det, at Roskilde fjord gennem mange år har oplevet en voldsom vækst i kajak og senest stand-up paddling. Forstyrrelseseffekten vil givet være større i reservatet omkring Nyord og Hegnede bugt, idet disse områder hidtil har været svært tilgængelige.

Henvisning: Forstyrrelser af fældende knopsvaner Roskilde Fjord.

<https://dce2.au.dk/pub/SR350.pdf>

Vi ser gerne en revision af de to reservatbekendtgørelser snarest, så de områder, som pt. indeholder generelt jagtforbud eller forbud mod opsegende jagt, friholdes for disse to typer forstyrrelse også. Angående feriekomplekset Sukkerfabrikken med planlagte 500 lejligheder, er der netop indledt en miljøvurderingsproces. Men uden at

tematisere projektets åbenlyse konflikt med naturbeskyttelseskrav. Stege Sukkerfabrik ligger blot 800 m fra Natura 2000 og Vildreservat. Projektet blev i 2015 udpeget som et af de 10 kystnære projekter, der blev dispenseret til af staten, med specifik begrundelse "Dets potentiale for udvikling af kyst- og naturturisme".

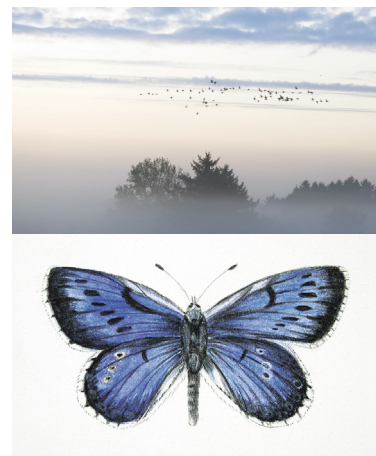
Området trues samtidig af det såkaldte "Kystprojekt", som vil tilgængeliggøre hele kyststrækningen til outdoor.

<https://www.kystprojektet.dk/>

I basisanalysen fra 11.06.2021 for havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund konstateres ved gennemgangen af fuglearterne på udpegningsgrundlaget, at uforstyrrelse er en betingelse for deres yngle- m.v. succes. Det gælder ternerne (dværgterne, splitterne m.fl.), gæs (grågås, bramgås), ænder (spidsand, skeand, pibeand, trolldand, hvinand), lille og stor skallesluger, blishøne. Med kommunens turismesatsning, herunder nye initiativer inden for den såkaldte "Blå turisme" (Kystprojektet.dk og udlejning af kajak og stand-up paddling), er denne uforstyrrelse under stærkt pres. Vi forventer derfor, at de kommende Natura 2000 planer vil tematisere og prioritere, hvordan myndighederne vil sikre, at lokaliteternes uforstyrrelse ikke sættes over styr.

Basisanalysen fremhæver særligt området syd og nord for Nyord som "*specielt vigtigt som fældeområde for knopsvanen*". Fældningen foregår i juli og august, dvs. i den turismemæssige højsæson. Også her forventer vi, at Natura 2000 planerne vil anviser hvordan den fortsatte uforstyrrelse skal sikres.

Der er plads til mange gode "blå turisme" aktiviteter omkring Møn, men ikke i de sårbare områder og kun i begrænset omfang. Det er langt lettere at styre det, hvis I går ind i det tidligt fremfor at vente til skaden er sket.

Generelt

Generelt skal vi derfor opfordre Miljøstyrelsen, Vordingborg Kommune og Naturstyrelsen til i de kommende Natura 2000 planer at forholde sig proaktivt til "menneskelig forstyrrelse" som voksende trussel imod udpegningsgrundlaget. Det vil lette trykket gevaldigt på de mest sårbare områder og spare turistfolkene for mange højtflyvende ideer om, hvad disse arealer kan bruges til af friluftaktiviteter.

Det er gentagne gange slået fast – bl.a. i miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 570, marts 2020:

<https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/mof/spm/570/svar/1642505/2163262.pdf>

- at habitatdirektivet gælder, uanset hvor langt det enkelte medlemsland måtte være nået i den lovgivningsmæssige implementering.

Det er åbenlyst, at menneskelig forstyrrelse pt. er den største og hurtigst voksende trussel for udpegningsgrundlag for flere af områderne.

MøN ser meget nødt, at det er nødvendigt totalt at afspærre yderligere områder for publikum end tilfældet er i dag. Det gør man i mange EU-lande omkring os for at leve op til direktivforpligtelserne. Derfor er det så vigtigt, at det tages alvorligt på et så tidligt tidspunkt som muligt.

Spørgsmål til NST-Storstrøm og Miljøministeriet

Vil man i de kommende Natura 2000 planer sikre den uforstyrrelse, som er en betingelse for udpegningsgrundlaget?

Vil man tilbagerulle aktiviteter og faciliteter i Klinteskoven, som skader udpegningsgrundlaget? Vil man (NST) som grundejer gribe ind overfor tivoliseringen omkring Geocenter?

Vil man tilbagerulle etablerede primitive teltpladser Ll. Ørnebjerg, Skriversøen?

Vil man flytte MTB bane udenfor Natura 2000, så udpegningsgrundlag ikke fortsat forringes?

Vil man sikre at forbud mod droneflyvning kommer ind i Trafikministeriets bekendtgørelse omhandlende droneflyvning og dermed ind i NAVIAIR?

Vil man sikre de to små naturområder Mandemarke og Busene Have med tilstødende arealer mod ulovlig camping?

Vil man forbyde kajak og stand-up paddling i de Jagt- og Forstyrrelsesfrie kerneområder?

Vil man tage action på uoverensstemmelsen mellem Naturklagenævnets afgørelse om GeoCentrets fritagelse for VVM-pligt begrundet i "at aktiviteterne udelukkende foregår indendørs" - og den kendsgerning, at GeoCentret gennem alle årene har været og stadigvæk er baseret på udendørs aktiviteter herunder MTB, træklating, events og ekstremsportbegivenheder, ved siden af museumsdriften?

Spørgsmål til Vordingborg Kommune

Vil kommunen i de kommende Natura 2000 handleplaner sikre, at udpegningsgrundlaget beskyttes tilstrækkeligt mod menneskelig forstyrrelse?

Vil kommunen i forbindelse med den forestående revidering af Kommuneplanen gennemføre en miljøvurderingsproces sideløbende med udarbejdelse af planforslaget?

Vil kommunen erkende behovet for proaktiv samtænkning af naturforvaltning og turismeforvaltning? F.eks. Obligatorisk screening af nye aktiviteter og projekter (såsom <https://www.kystprojektet.dk/> og upcoming entreprenører på kajakudlejning m.fl. vandsport, turistrundflyvning og diverse events).

Er der uforudsete eller kumulative effekter af turismens og friluftslivets politikker, strategier og tendenser?

Vil kommunen overveje at fjerne sin støtte til off road triathlon eventet South Coast Ultra, og fratage dets status som "signature event" til kommunens branding? Løbet foregår ganske vist uden for fuglenes ynglesæson, men det giver helt urealistiske signaler om, hvad Møns Kint er egnet til.

<https://www.sportstiming.dk/event/8068>

Vil kommunen tage aktion på uoverensstemmelsen mellem Naturklagenævnets afgørelse om GeoCentrets fritagelse for VVM-pligt begrundet i "at aktiviteterne udelukkende foregår indendørs" - og den kendsgerning, at GeoCentret gennem alle årene har været og stadigvæk er baseret på udendørs aktiviteter, herunder MTB, træklating, events og ekstremsportbegivenheder, ved siden af museumsdriften?

Med venlig hilsen

Møn Naturforening

På vegne af bestyrelsen

Hans Henrik Erhardi

Næstformand

Nørrebyvej 37

4791 Borre

40192015

